



doc. PaedDr. Juraj Miština, PhD.
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
J. Herdu 2, 917 01 Trnava
juraj.mistina@ucm.sk

OPONENTSKÝ POSUDOK na habilitačnú prácu

Meno a priezvisko autorky: PhDr. Slávka Čepelová, PhD.
Názov habilitačnej práce: Postoje učiteľov profesijných (odborných) predmetov v stredných odborných školách k inkluzívnemu vzdelávaniu
Odbor habilitačného konania: Odborová didaktika

Oponentský posudok na habilitačnú prácu PhDr. Slávky Čepelovej, PhD. v rámci konania k získaniu vedecko-pedagogického titulu docent v odbore habilitačného konania Odborová didaktika vychádza z predloženej habilitačnej práce na tému „Postoje učiteľov profesijných (odborných) predmetov v stredných odborných školách k inkluzívnemu vzdelávaniu“, ktorá vyšla v roku 2020 ako monografia v českom vydavateľstve *Nová forma* v Týně nad Vltavou v rozsahu 8 AH na 177 stranách vrátane príloh recenzovaná prof. dr. hab. Leonom Szotom, Dr.h.c. prof. PhDr. Rudolfom Dupkalom, CSc. A Dr.h.c. prof. PhDr. Mironom Zelinom, DrSc. Vedecká monografia vznikla ako súčasť riešenia projektu *VEGA 1/0142/19 Psychoedukačná dimenzia inklúzie žiakov stredných škôl*.

Problematika inkluzívneho vzdelávania je čoraz častejším predmetom spoločenských diskusií, z ktorých je zrejma polarizácia odbornej verejnosti. Popri pozitívnom vzťahu odborníkov k inklúzii je možné pozorovať kritické názory ľudí z oblasti vzdelávania, pre ktorých môže inkluzívna transformácia znamenať ohrozenie pracovnej pozície z dôvodu vyšších nárokov na odbornú kvalifikáciu a schopnosť vzdelávať zmiešané kolektívy. Preto je nanajvýš aktuálne poznať postoje a názory cieľovej skupiny potenciálnych facilitátorov inkluzívneho vzdelávania. Práca sa primárne nezaobráva inkluzívnym vzdelávaním samotným, ale skúma postoje učiteľov profesijných predmetov k tejto problematike. V tom vidím jej význam a prínos k vednému odboru, pretože poznanie postojov učiteľov môže pomôcť zlepšiť koncepciu vzdelávania a odbornej prípravy žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami v oblastiach, ako napr. rovnosť príležitostí, dostupnosť a kvalita vzdelávania, pri zohľadňovaní rozdielov medzi intaktnými žiakmi a žiakmi so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

Pozitívne hodnotím vymedzenie kľúčových pojmov súvisiacich s problematikou v úvode práce. Tento vydarený naplnený zámer je prínosom pre odbornú, ale aj laickú verejnosť a robí prácu čitateľsky prívetivou. Autorka sa neuspokojila iba s výkladom východiskových

odborných termínov, ale v jednotlivých kapitolách venuje pozornosť aj výkladu pojmov, ktoré nie sú obsiahnuté v prvej kapitole. Príkladom je časť 3.1 *Postoje človeka*.

Autorka si na začiatku špecificky stanovila ciele pre teoretickú a empirickú časť práce, ktoré predstavila hneď v úvode k monografii, čo uľahčuje čitateľovi sledovať zámer a vývoj práce. Po úvode a po predslove v anglickom jazyku, na stranách 19 - 61 v troch kapitolách a v podkapitolách v teoretickej časti autorka zrozumiteľne a odborne korektné interpretuje naplnenie cieľov analyticko-syntaktickým prístupom k prácam výskumníkov a odborníkov z praxe, pričom porovnáva výstupy zo Slovenska so zahraničnými. Nerozumiem však členeniu podkapitoly 3.2 *Výskumy a výsledky výskumov profesijných postojov učiteľov v Slovenskej republike a v zahraničí* na ďalšiu podkapitolu 3.2.1 *Výskumy a výsledky výskumov postojov učiteľov k inkluzívnemu vzdelávaniu v zahraničí a v Slovenskej republike*, keďže problematika aj nadpisy v oboch podkapitolách sú konzistentné. *Prosím autorku o vysvetlenie pri obhajobe*. Teoretická časť vytvorila východiská pre vnímanie výskumu v empirickej časti v kontexte skúmanej problematiky.

Empirická časť predstavujúca metodiku, organizáciu, výsledky výskumu a následná diskusia je sústredená na 72 stranách v štvrtej kapitole s názvom „Výskum postojov učiteľov odborných predmetov v stredných odborných školách k inkluzívnemu vzdelávaniu“. Delí sa na tri podkapitoly a tie sa členia na odseky. Významnou súčasťou empirickej časti je početná štatistická a grafická reprezentácia realizovaného výskumu vo forme tabuliek, grafov a obrázkov. Vnímanie výskumnej reality a výsledkov výskumu by sprehľadnili zoznamy tabuliek a grafov, ktoré v práci absentujú. *Ide o zámer alebo podcenenie tohto komponentu vedeckej práce? Prosím o vyjadrenie pri obhajobe*. V prípade revidovaného druhého vydania by som odporúčal väčšiu pozornosť venovať vizuálnej a textovej úprave grafov a tabuliek, a lepšie prepojenie na výkladovú časť. Tiež mi chýba informácia o softvérovej podpore štatistického spracovania výsledkov výskumu. Text ja napísaný zrozumiteľne, ale v budúcnosti by mal prejsť jazykovou redakciou s cieľom odstrániť drobné štylistické diskrepancie.

Napriek tomu, habilitačná práca práve v tejto časti významne potvrdzuje autorkinu erudovanosť a kompetentnosť pri práci s výskumnými metódami. Habilitantka použila ako hlavný nástroj získavania informácií dotazník „*Multidimensional attitudes toward inclusive education scale*“ a vo výskume použila univariačné, bivariačné aj multivariačné metódy. Navyše, významný podiel na verifikácii výskumu poskytuje súbor príloh, ktoré odbornej verejnosti podáva relevantné detaily (frekvenčné tabuľky) potvrdzujúce výskumné hypotézy. Stotožňujem sa s autorkiným tvrdením a zistenia výskumu považujem za priaznivé, a to aj napriek limitom výskumu, ktoré sú jasne definované v práci.

Zoznam použitých zdrojov predstavuje 135 relevantných bibliografických odkazov, vrátane vlastných publikácií, citovaných podľa príslušných noriem, a to aj napriek 6,74% zhode v protokole o kontrole originality. Väčšina zhodného textu sú riadne citované pasáže zo školského zákona.

Môžem konštatovať, že habilitačná práca splnila hlavný cieľ i čiastkové ciele, ktoré si autorka stanovila na začiatku práce. Habilitačná práca PhDr. Slávky Čepelovej, PhD. je na


vysokej odbornej i metodickej úrovni a spĺňa všetky kritériá aj po formálnej a štylistickej stránke. Kladne hodnotím prínos dosiahnutých výsledkov pre pedagogickú prax. Odporúčam preklad monografie do angličtiny a vydanie v zahraničnom nakladateľstve, čo by pomohlo komparácii výsledkov výskumu s pracoviskami v zahraničí a otvorilo širšie perspektívy spolupráce v tejto oblasti výskumu.

Prosím habilitantku, aby v priebehu obhajoby zaujala stanovisko k nasledujúcim otázkam:

- 1) Keď hovoríme o *inkluzívnom vzdelávaní*, nemali by sme skôr používať pojem „*inklúzia vo výchovno-vzdelávacom procese*“? Nepodceňujeme tým zložku výchovy? Aký je váš názor?
- 2) V úvodnej kapitole definujete že žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak so zdravotným postihnutím, žiak s poruchami správania, žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami, žiak so zdravotným postihnutím - mentálnym, sluchovým, zrakovým, telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím, žiak s poruchou aktivity a pozornosti, žiak s poruchou správania, žiak s narušením funkcií v emocionálnej oblasti alebo v sociálnej oblasti, žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia, žiak, ktorý žije v nepostačujúco podnetnom prostredí, žiak, ktorý má nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti, v oblasti umenia alebo športu, alebo v týchto oblastiach dosahuje v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výkony prostredníctvom výchovy a vzdelávania. To je naozaj široká škála rôznorodých porúch, hendikepov, alebo aj opačného extrému výnimočnosti vo fyzických či mentálnych výkonoch. Ak hovoríme o inklúzii vo vzdelávaní, dá sa zovšeobecňovať, alebo pre každú oblasť existujú špecifiká?
- 3) Ako vidíte reálnu perspektívu inkluzívneho vzdelávania na Slovensku aplikáciou modelov zo zahraničia (tzv. príklady dobrej praxe)? Akú úlohu v tom môže zohrať Európska agentúra pre špeciálne a inkluzívne vzdelávanie (European Agency for Special Needs and Inclusive Education)?
- 4) Neuvažovali ste o kombinácii kvalitatívnych a kvantitatívnych metód výskumu?

Vzhľadom na uvedené skutočnosti konštatujem, že posudzovaná habilitačná práca spĺňa požiadavky kladené na tento typ kvalifikačnej práce, a preto ju hodnotím kladne a odporúčam na obhajobu pred Vedeckou radou VŠ DTI v Dubnici nad Váhom. Po jej úspešnom obhájení navrhujem udeliť PhDr. Slávke Čepelovej, PhD. vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore habilitačného a inauguračného konania Odborová didaktika.

V Trnave 1. 4. 2021


.....
✓ doc. PaedDr. Juraj Míština, PhD.